

**Hur ett alternativt skattesystem skulle
kunna fungera i den svenska ekonomin.**

Av: Jonas Forsman
Axier Technologies AB

Den nya fördelningspolitiken

Den svenska skatteskalan anses av många såsom orättvis oavsett vilket perspektiv man anlägger på det hela. Antingen så arbetar man hårt och betalar, i mångas ögon, en alltför stor andel av sin lön än de som inte har lika krävande arbeten, eller så arbetar man inom sektorer som historiskt sett är mycket hårt arbete med ansvar och stress, såsom sjukvårdsektorn t ex. Dessa får sällan betalt för sin insats.

Ur ett statligt perspektiv vill man samtidigt som man minimerar skattebelastningen på underlaget, maximera skatteintaget. En enkel och riktig tanke.

Vari ligger då problemet med vårt skattesystem idag?

Den som har en låg inkomst betalar en låg skatt, men vad händer om just denna sektor släpar efter i förhandlingar om årets lönepotter? De får en ännu lägre inkomst, relativt sett. Det är ett problem och det drabbar många och för varje drabbad är problemet stort i denna del av inkomststegen.

Den som har en hyggligt hög inkomst, vad är problemet här? Jo, att man inte har någon morot att göra en ytterligare insats för sitt jobb, vilket naturligtvis genererar färre skatte kronor till staten. Eftersom de krafter som t.ex. driver tekniken framåt i samhället, låt oss ta gruppen civilingenjörer som exempel, nu hellre tar en fisketur än funderar igenom sitt arbetsproblem för femte gången så missar vi en hel del utveckling som annars skulle kommit både samhället i stort, företaget i det lilla och konsumenten, kanske patienten i det minsta, till godo.

Grundidén är enkel. Låt de som tjänar lite mer än genomsnittet få lägre skatt än de som tjänar lite mindre eller mycket mer än genomsnittet ! Den som tjänar mindre än medelinkomsten är missnöjd med klyftan upp till den som tjänar mer och motsvarande är ofta höginkomsttagaren missnöjd med att behöva betala en alltför hög marginalskatt.

Däremot så accepterar de flesta en marginell förskjutning av "rättvisan" för att nå en positivare helhetseffekt som är enkel att förstå. I vårt nuvarande system har vi därför två subgrupper som är missnöjda och jämför sig med varandra. Kanske till och med tre om vi räknar in de som ligger mitt emellan.

Med en något annorlunda jämförande norm som avser medelinkomsttagaren och dennes förmåga att vara en jämförelsenorm så kan man kanske få ett av de starkaste och mest robusta skatteunderlagen vi har att bli ännu mer villiga att nå en produktivitetöknning än tidigare.

För att nå syftet med ett högre arbetsincitament, en rättvisare jämförelsenorm (som enbart är av psykologisk natur), ett högre skatteintag utan högre genomsnittsskatt och en bättre fördelning av skattetrycket använder man sig av två verktyg.

1. Genomsnittsinkomsten definieras varje år för att ligga till underlag för skattesatserna.
2. Skattesystemets rent progressiva skala görs om till att vara lokalt regressiv på marginalen.

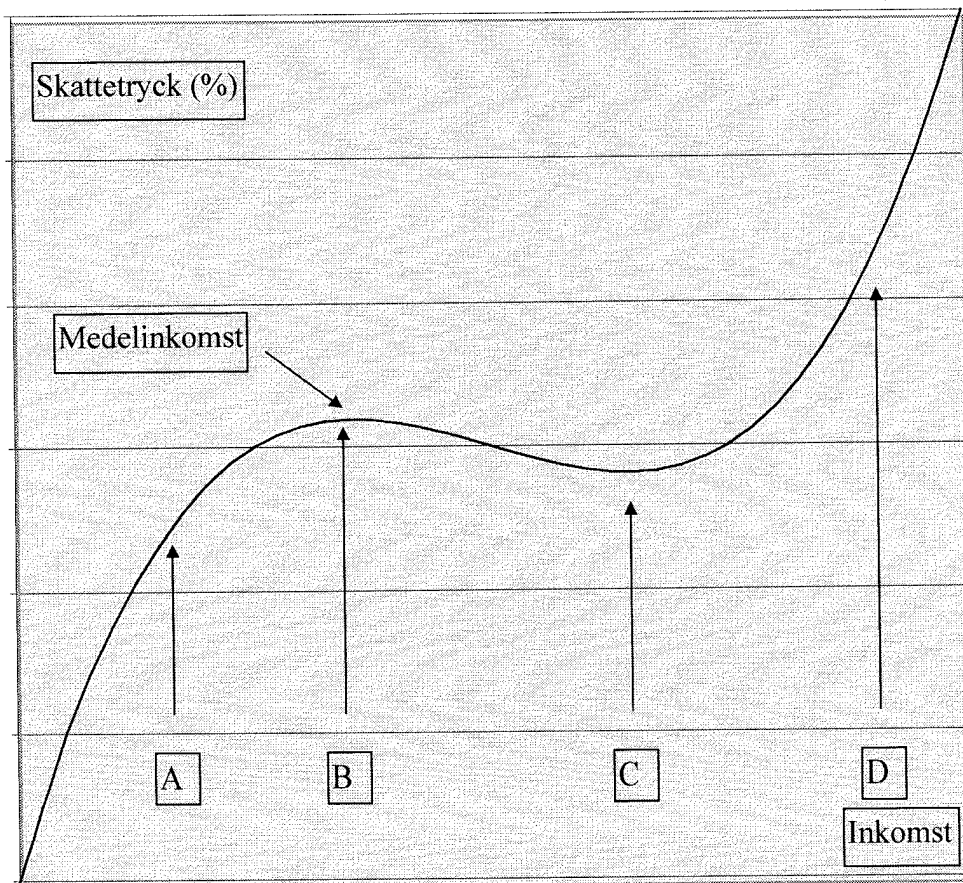
Det blir enklare med en bild. Efter den kommer förklaringarna och till sist finesserna i systemet. Jag har här använt mig av en simpel x^3 -kurva, modererad för att visa mitt syfte med det hela:

Punkt A: Alla som tjänar mindre än medelinkomsten.

Punkt B: Alla som tjänar lika med medelinkomsten.

Punkt C: Alla som tjänar lite mer än medelinkomsten.

Punkt D: Alla som tjänar mycket mer än medelinkomsten.

Alltså, lägst skatt får låginkomsttagarna (A):

1. De kan inte generera så mycket pengar att det är lönt att beskatta dem hårdare.
2. Staten slipper undan vissa administrativt kostsamma transfereringar som dessutom hjälper den enskilde till ett eget självbestämmande och högre människovärde.

Högst skatt får medel (B) och höginkomsttagarna (D), med tonvikt på höginkomsttagarna.

1. Det är här som skattebasen finns och marginalintäkterna är höga.
2. Höginkomstsektorns överbeskattning kan dock för många mer ses som en moralisk beskattning och fördelningspolitisk snarare än att de genererar en högre skatteinkomst till statskassan.

Finessen kommer i förändringen av skatteskalen. Definitionen av den högsta skattesatsen lyder:

Den genomsnittliga inkomsten per capita under ett år för en heltidsarbetande skall också generera ett lokalt maximum i den uttagskurva som skapas utifrån skatteunderlaget.

Incitamentet ligger i att när man tjänar mer eller arbetar lite mer än genomsnittet så betalar man en något mindre procentuell skattesats (C). Eftersom de flesta tjänar som snittet kommer de flesta att tjäna på att öka sin arbetsinsats lite mer. Observera att det bara är skattesatsen som ökar. Den inbetalade skatten skall naturligtvis alltid öka med arbetad tid. Det är margineffekten av skatten som temporärt är tänkt att minska.

Tjänar man mindre än medelinkomsten så betalar man också en lägre skatt. Både på marginalen och räknat i kronor. En rättvis fördelning. Incitamentet är här att komma upp till en medelnivå, där man betalar, och tjänar lika mycket som "alla andra". Eftersom skattekurvan här är rent regressiv så tjänar även dessa på att försöka tjäna någon extra krona. De kommer att tjäna mest av alla på marginalen.

Till sist kommer höginkomsttagaren som inte kommer att få så stor skillnad mot idag. I detta segment ligger arbetsincitamentet snarare i karriär och arbetsglädje än i rena pengar jämfört med de lägre segmenten där ekonomin fortfarande spelar en stor roll för hushållets finanser.

Den andra finessen med det hela är att skatteskalan naturligtvis alltid justeras årligen. Har medelinkomsten ökat därför att fler har arbetat mer så kommer det också att bli lite svårare att nå upp till den inkomstnivå där skattesatsen dalar. Därför kommer det att bli mer skattekrönor in i kassan än år 1. Kurvan kommer att naturligt hitta sitt jämviktsläge efter ett par års självjustering. Den anpassar sig också automatiskt efter konjunkturen, vilket är ännu en positiv effekt av det hela.

Exempel på effekter

Vad händer då med undersköterskan Karin som inte har tid eller ork att arbeta mer? Hon får en lägre marginalskatt eftersom hon tjänar lite mindre. Om Karins fack gör en lokalt dålig löneförhandling så att de, relativt andra svenskar, tjänar mindre nästa år kommer hon ändå att kompenseras till viss del av skattesystemet eftersom de hamnar längre till vänster på kurvan och därmed får en lägre skatt. Karin har då direkt tjänat på att alla andra jobbat hårdare eller förhandlat bättre. Systemet har automatiskt fördelat ut en del av överskottet som den arbetsintensiva delen av arbetskraften har arbetat in. Detta fenomen händer alla som inte kan styra sin arbetstid själva. De åker lite upp och ned med konjunkturen när resten av landets arbetskraft kan vara produktiva.

Vad händer när jag ligger i det lokala minimum som skattekurvan erbjuder och kurvan förskjuts åt höger? Ja, då kommer min arbetsinsats att anses, inte längre som extraordinär, utan som ordinär och jag är med och betalar lite mer skatt, precis som de allra flesta andra, orättvisan finns inte då jag ändå inte betalar mer än någon annan.

Systemet ställer in sig och sedan lever det med automatik upp till den gamla ledstjärnan där var och en bidrar efter förmåga och får resurser efter behov.

Idéer och text av,

Jonas Forsman

Ek.kand ekonomi / fil.kand systemvetenskap